

C/2024/6016

23.10.2024

Rezolucja Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego

Nikogo nie wolno pominąć.

O inkluzywną i partycypacyjną politykę spójności wspierającą spójność społeczną, gospodarczą i terytorialną

(C/2024/6016)

Sprawozdawca: **Ioannis VARDAKASTANIS**

Podstawa prawna	Art. 52 ust. 4 regulaminu wewnętrznego
Data przyjęcia na sesji plenarnej	11.7.2024
Sesja plenarna nr	589
Wynik głosowania (za/przeciw/ wstrzymało się)	159/2/07

1. Na progu nowej kadencji Komisji Europejskiej my, Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny, reprezentujący organizacje społeczeństwa obywatelskiego, wzywamy państwa członkowskie Unii Europejskiej i jej przywódców, instytucje europejskie oraz obywatelki i obywatele UE do ochrony spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej UE zgodnie z art. 174 TFUE.

2. Stanowczo podkreślamy, że podstawowa zasada „nikogo nie wolno pominąć” w polityce spójności zachowuje w dalszym ciągu ważność i ma mocne podstawy oraz że podmioty społeczeństwa obywatelskiego są gotowe kontynuować działania na rzecz jej realizacji za pomocą silnej polityki inwestycyjnej UE.

3. Zaznaczamy, że nierówność szans może mieć negatywny wpływ na długoterminowy wzrost i konkurencyjność na szczeblu regionalnym, krajowym i unijnym. Polityka spójności musi zatem być bardziej zróżnicowana i elastyczniejsza, a zarazem wiarygodna, stabilna i klarowna, aby można było zwrócić większą uwagę na obywateli, zwłaszcza osoby znajdujące się w najtrudniejszej sytuacji, oraz lepiej przeciwdziałać nierówności szans, z którą styka się wiele osób.

4. Krytycznie oceniamy zniesienie roli komisarza, którego główną odpowiedzialnością jest polityka spójności.

5. Sprzeciwiamy się zredukowaniu polityki spójności i jej przekształceniu w instrument przeciwdziałania sytuacjom kryzysowym.

6. Odrzucamy pomysł przekształcenia polityki spójności w instrument podobny do Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (RRF), w którego przypadku strukturalne zaangażowanie zainteresowanych stron, zarządzanie dzielone i wielopoziomowe sprawowanie rządów mają niewielką skalę lub wręcz nie istnieją.

7. Opowiadamy się za zasadą partnerstwa i jasnymi regułami włączania społeczeństwa obywatelskiego w proces wyboru operacji finansowanych przez UE, zarządzania nimi i ich monitorowania.

8. Domagamy się, aby stanowczo podkreślono udział społeczeństwa obywatelskiego w następnym rozporządzeniu w sprawie wspólnych przepisów, które będzie regulowało wykorzystanie funduszy spójności oraz innych funduszy UE po 2027 r. w taki sam sposób, jak miało to miejsce w latach 2021–2027.

9. Apelujemy o politykę spójności ukierunkowaną na konkretne obszary i zorientowaną na ludzi.

9.1. Polityka spójności powinna być ukierunkowana na konkretny obszar, ponieważ specyfikę terytorialną trzeba respektować i w pełni uwzględnić na podstawie ocen oddziaływania terytorialnego.

9.2. Należy przyjąć podejście zorientowane na ludzi, aby osiągnąć pożądane rezultaty. Jest to podejście, które w pełni respektuje zasadę partnerstwa, a jego fundamentami są wielopoziomowe sprawowanie rządów, współpartnerstwo i podejście oddolne.

10. Apelujemy o nowy impuls dla polityki spójności. Nasz Komitet uważa, że należy poszerzyć, zmodernizować lub zrewidować gamę instrumentów i podejść, aby stworzyć silną, skuteczną, elastyczną, odnowioną politykę spójności, koncentrując się w większym stopniu na zdolności, powiązaniach międzyregionalnych, skuteczności wyników i możliwościach oferowanych beneficjentom, a nie tylko na samych inwestycjach. W tym celu niezbędne są:

10.1. uwzględnienie głównych wyzwań strukturalnych stojących przed UE, takich jak: niski poziom rozwoju, długoterminowa stagnacja gospodarcza i brak równych szans we wszystkich regionach oraz rozbieżności pomiędzy regionami i w ich obrębie oraz w społeczeństwie,

10.2. położenie większego nacisku na strategię polityki terytorialnej, takie jak zintegrowane inwestycje terytorialne (ZIT) i rozwój lokalny kierowany przez społeczność (RLKS). Niezbędne jest zatem wzmocnienie zdolności władz lokalnych, miejskich i terytorialnych w zakresie zarządzania funduszami, przy czym nie należy zapominać o koherencji,

10.3. skupienie się na kategoriach osób o niższych wskaźnikach zatrudnienia (kobiety, młodzież, osoby z niepełnosprawnościami, imigranci, osoby o niższym poziomie wykształcenia), dla których w terenie potrzebne są specjalne szkolenia, przekwalifikowanie, podnoszenie kwalifikacji i programy wsparcia,

10.4. dalsza specjalizacja i dywersyfikacja instrumentów, w tym instrumentów finansowych, tak aby polityka spójności mogła oddziaływać na określone grupy osób znajdujących się w trudnej sytuacji, na dotyczące ich obszary oraz na określone regiony, w których ogólne rozwiązania w zakresie zatrudnienia nie wspomagają ich integracji na rynku pracy,

10.5. wspieranie inwestycji w infrastrukturę społeczną w celu skutecznego sprostania istotnym wyzwaniom demograficznym, przed którymi stoi UE. Jest to tym potrzebniejsze w regionach borykających się z malejącą siłą roboczą i niskim odsetkiem osób z wyższym wykształceniem, a także w regionach dotkniętych emigracją ludzi młodych,

10.6. zwiększenie potencjału transgranicznych rynków pracy, które są słabo rozwinięte ze względu na bariery prawne i administracyjne. W tym celu niezbędne jest wzmocnienie współpracy transgranicznej i międzyregionalnej, zwłaszcza w zakresie rozwoju infrastruktury i wspierania działalności podmiotów gospodarki społecznej,

10.7. dalsza ochrona małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP) oraz ich zrównoważonego charakteru. W tym celu należy zastosować zwyczajowe instrumenty europejskie – takie jak Europejski Fundusz Społeczny, Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR), Fundusz Spójności i mechanizm sprawiedliwej transformacji – w innowacyjny, lecz prosty sposób, tak aby MŚP mogły łatwo uzyskać dostęp do finansowania i zapewnić sobie korzystne warunki kredytowe w perspektywie długoterminowej,

10.8. intensywniejsze synergie w ramach mechanizmu sprawiedliwej transformacji jako całości. Jesteśmy przekonani, że polityka spójności musi pozostać kluczową polityką inwestycyjną UE, służącą wspieraniu europejskiej polityki regionalnej w zakresie przystosowania się do celów związanych z klimatem. Zasada „nie czyni poważnych szkód” powinna gwarantować, że inwestycje będą w pełni zgodne z celami Zielonego Ładu,

10.9. rozważenie dalszego finansowania dużych przedsiębiorstw jako ważnego czynnika konwergencji, zwłaszcza odnośnie do technologii strategicznych za pośrednictwem nowego instrumentu STEP (Platforma na rzecz technologii strategicznych dla Europy),

10.10. stworzenie nowego rodzaju perspektyw gospodarczych dla obszarów słabiej rozwiniętych, peryferyjnych, słabo zaludnionych, dla obszarów wiejskich, dla wysp UE i regionów najbardziej oddalonych. Konieczne jest również wyeliminowanie różnic między obszarami wiejskimi, miejskimi i centrami miast, a zarazem wzmocnienie powiązań między nimi,

10.11. wspieranie inicjatyw mających na celu staranne określenie i zaspokojenie szczególnych potrzeb regionów i obszarów znajdujących się w pułapkach rozwojowych oraz pomoc im w sprostaniu wyzwaniom,

10.12. przyjęcie polityki spójności, która będzie obejmować kluczowe elementy, takie jak zarządzanie dzielone, podejście regionalne, płatności zaliczkowe i stopy współfinansowania. Same inwestycje nie wystarczają. Każdy region potrzebuje solidnych struktur sprawowania rządów oraz odpowiedniej kombinacji polityki opartej na synergii między wszystkimi zainteresowanymi stronami. Potrzebujemy podejścia oddolnego. Dlatego też inwestycje muszą często iść w parze z odpowiednimi reformami i z polityką korzystną dla obywateli,

10.13. silniejsze włączenie społeczeństwa obywatelskiego i wszystkich zainteresowanych stron na szczeblu lokalnym, aby zwiększyć skuteczność zasady partnerstwa i wielopoziomowego sprawowania rządów w polityce spójności. Dzięki zwiększeniu odpowiedzialności za politykę UE może to pomóc w złagodzeniu presji na demokrację,

10.14. wzmocnienie zdolności administracyjnych poszczególnych szczebli sprawowania rządów, beneficjentów i innych krajowych, regionalnych i lokalnych zainteresowanych stron oraz zapewnienie bardziej dostosowanego wsparcia technicznego w celu poprawy wdrażania polityki w terenie,

10.15. rozważenie i uwzględnienie najlepszych praktyk, skutecznych środków politycznych i specjalnego finansowania wdrażanego obecnie w ramach RRF, tak aby nadal funkcjonowały również w kontekście nowej polityki spójności. Musimy zagwarantować, że wykorzystanie środków z RRF będzie się dało w dalszym ciągu całkowicie pogodzić z realizacją przyszłej polityki spójności oraz że inwestycje i programy zainicjowane już za pomocą RRF nie zostaną wstrzymane z uwagi na zmiany w finansowaniu tego instrumentu,

10.16. dalsze włączanie celów spójności do europejskiego semestru,

10.17. zadbanie o ambitniejszy ogólny budżet wieloletnich ram finansowych (WRF) oraz zapewnienie odpowiedniego finansowania polityki spójności, w tym w związku z przyszłymi potrzebami UE w zakresie inwestycji w obronność i z potrzebami UE-27+. Inwestycje w UE i jej spójność gospodarczą, społeczną i terytorialną, dobrobyt i konkurencyjność nie mogą być realizowane z wykorzystaniem zaledwie 1 % DNB UE,

10.18. odnośnie do przyszłych rozszerzeń – zadbanie o to, by w następnym okresie programowania zostało przewidziane odpowiednie finansowanie, aby zagwarantować sprawną integrację przyszłych państw członkowskich, nie narażając inwestycji realizowanych w obecnych regionach rozwijających się.

11. Jako przedstawiciele społeczeństwa obywatelskiego zrobimy wszystko, co w naszej mocy, aby chronić podstawowe zasady polityki spójności i dopilnować, by nadal była ona spoiwem, dzięki któremu Europa pozostaje zjednoczona.

Bruksela, dnia 11 lipca 2024 r

Oliver RÖPKE
Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego